

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş tarihi:30.04.2025

Kabul tarihi:04.06.2025

Yayın Tarihi:30.06.2025

Doi:10.5281/zenodo.15761607

Cilt/Sayı:3(1)

Yayın dönemi: Yaz

Sayfa: 34-51

Atıf: Tekin, G., & Özyürek, G. (2025). Temel düzeyde askeri bağlamda Türkçe öğretimi: Yöntem ve içerik açısından bir değerlendirme. *Disiplinlerarası Dil ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 34-51.

Temel Düzeyde Askeri Bağlamda Türkçe Öğretimi: Yöntem ve İçerik Açısından Bir Değerlendirme

Gözde TEKİN¹, Güler ÖZYÜREK²

Araştırma Görevlisi, Trakya Üniversitesi, gozdetekin@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3686-5909

Türkçe Öğretmeni, Türkiye Maarif Vakfı, gozyurek@turkiyemaarif.org, ORCID: 0000-0003-3337-5397

ÖZET

Günümüzde askeri personelin görev tanımlarının uluslararası boyutta çeşitlenmesi, bu alanda yabancı dil öğretimine olan ihtiyacı artırmakta ve özel amaçlı dil öğretimi kapsamında askeri dil eğitime yönelik materyal geliştirme çalışmalarını önemli hâle getirmektedir. Bu çalışmanın amacı uluslararası alanda askerlere yabancı dil öğretimi faaliyetlerinde kullanılan ders kitaplarını incelemek ve bu inceleme sonucunda askerlere yabancı dil öğretiminde başvurulan dil öğretim yöntemini belirleyerek özel amaçlı Türkçe öğretiminin alt dallarından biri olan Misafir Askeri Personele Türkçe öğretimine yönelik materyal geliştirme çalışmalarına önerilerde bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda inceleme nesnesi olarak belirlenen Campaign English for the Military 1 ders kitabında günlük ve askeri İngilizcenin nasıl öğretildiği sorusuna cevap aranmıştır. Nitel bir araştırma olan çalışmada veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmış, toplanan veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen verilerden hareketle oluşturulan bulgular araştırmanın kuramsal çerçevesine ve alt problemlerine göre yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda inceleme nesnesinde yer alan ünitelerin yedışer bölümden oluştuğu gerek ünitelerin gerekse bölümlerin adlandırılmasında askeri terminolojiye ağırlık verildiği tespit edilmiştir. Campaign English for the Military 1 ders kitabındaki dil işlevlerinin askerlerin meslek hayatının yanı sıra günlük da ihtiyaç duyacakları durumları içerdiği gözlemlenmiştir. İncelenen materyalde yer alan söz varlığı unsurlarının %61,11'inin askeri bağlamda sunulduğu, ancak söz varlığının günlük bağlamda da yer aldığı tespit edilmiştir. Bölümler bazında yapılan incelemede, kitabın bölümlerinin %85,71'inin askeri İngilizceyi hedeflediği belirlenmiştir. Kitapta günlük İngilizceye yönelik müstakil bir bölüm bulunmasına rağmen, iki bağlamin bütünleşik olarak sunulduğu bölümler arasında net bir ayırım olmadığı görülmüştür. Sonuçlara bağlı olarak öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Askeri bağlam, Materyal tasarlama, Özel amaçlı Türkçe öğretimi, Ders kitabı.

An Evaluation of Basic-Level Turkish Language Instruction in Military Settings: Pedagogical Methods and Content Analysis

ABSTRACT

Today, the increasing diversification of military personnel's duties on an international scale has amplified the need for foreign language instruction in this field, thereby underscoring the importance of developing instructional materials for military language education within the framework of language teaching for specific purposes. In this study, it was aimed to examine the textbooks used in teaching foreign languages to military personnel in order to determine the language teaching methods used in teaching foreign languages to military personnel and make suggestions for material development studies for teaching Turkish to foreign guest military personnel. With this purpose Campaign English for the Military 1 textbook was selected as the object of the study. The question of how daily and military English is taught

in the textbook was sought to be answered. In this qualitative study, data were collected through document analysis, and the collected data were analyzed through content analysis. The findings based on the data obtained were interpreted according to the theoretical framework and sub-problems of the study. Results of the study show that 85.71% of the units and sections in the object of study were named with military terminology. It was observed that the language functions in the textbook include situations that soldiers will need in their daily social life as well as their professional life. It was also determined that 61.11% of the vocabulary in the course material analyzed were presented in the military context, but the vocabulary was also included in the daily context. When analyzed on the basis of sections, it was found that 85.71% of the sections of the book targeted military English. Although there is a separate section for everyday English in the book, the two contexts are presented as integrated and there are no clear distinctions between the sections. In line with the results, it is suggested that as a group with different interests and need, textbooks for teaching Turkish as a foreign language to military personnel should include military-oriented context in terms of content (functions, vocabulary, etc.).

Keywords: Military context, Material design, Teaching Turkish to foreigners, Teaching Turkish for specific purposes

GİRİŞ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında pek çok çalışma yapılmıştır. Ancak bu çalışmalar incelendiğinde çoğunun genel amaçlı Türkçe öğretimine yönelik olduğu görülmektedir. Genel amaçlı Türkçe öğretiminde öğrenenlerin özel ilgi alanları, kariyerleri arasında fark gözetilmeksizin dil öğretimi gerçekleştirilmektedir. Ancak öğrenenlerin belirli bir alana özgü bilgi, beceri ve tecrübe kazanma ihtiyacı dil öğretiminin özel amaçlara yönelik planlanması gerekliliğini ortaya koymuştur. Özellikle iletişimsel yaklaşımın etkin olmaya başladığı 1970’li yıllardan itibaren özel amaçlı dil öğretimi üzerine çok sayıda çalışma yapılmıştır. İngilizcenin özel amaçlı öğretimine yönelik çalışmalarla başlayan bu eğilim, diğer dillerin de özel amaçlı öğretimine yönelik çalışmaların yapılması ile birikimli bir şekilde ilerlemeye devam etmektedir. Çalışmalar özellikle İngilizcenin özel amaçlı öğretimi üzerine yapılmıştır. Hutchinson ve Waters (1987, s. 18-19) özel amaçlı dil öğretimini hedef kitlenin ihtiyaç ve amaçlarının daha hızlı gerçekleşebilmesini hedefleyen, disiplin alanına ait sözcük ve ifadeler ile mesleki veya akademik dil eğitiminin verildiği öğretim faaliyetlerini kapsayan dil öğretimi olarak tanımlar. Özel amaçlı dil öğretimi amaçlar doğrultusunda yönlendirilen bir dil öğretim yaklaşımıdır.

Gitgide genişleyen ve kendine yeni alanlar açan Türkçe öğretiminde de artan talep ve hedef kitlenin ihtiyaçlarının değişmesiyle özel amaçlı (askerî, sağlık, turizm vb.) Türkçe öğretimine yönelik çalışmaların çeşitlendiği görülmektedir. Özel amaçlı Türkçe öğretimine yönelik olarak yapılan çalışmalarda dil öğretiminde hedef kitlenin ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasının dil sorunlarının çözümünde önemli olduğu vurgulanmıştır (Ulutaş, 2016; Dursun, 2022; Arat, 2022; Bilgili, 2023). Özel amaçlı dil öğretiminde “ihtiyaç”ların ön plana çıktığı görülmektedir, bu nedenle ihtiyaç analizi çalışmaların temelini oluşturmaktadır.

Tarih boyunca devletler arasındaki karşılıklı çıkarlar siyasi, diplomatik, ekonomik ve askerî alanlarda çeşitli ittifakların ortaya çıkmasına ve uluslararası antlaşmaların imzalanmasına neden olmuştur. Askerî bağlamdaki iş birlikleri neticesinde askerî öğrenci değişim programları düzenlenmiştir. Bu doğrultuda uluslararası alanyazında “uluslararası askerî öğrenci”, “yabancı askerî öğrenci/personel” gibi kavramlar ortaya çıkmış ve askerî öğrencilere/personelere yabancı dil öğretimi alanında çalışmalar yapılmıştır. Askerlere yabancı dil öğretiminde standartlaşma arayışları neticesinde NATO tarafından üye ülkeler arasında standart dil yeterlilik testleri geliştirmek amaçlanmış ve bu amaçla STANAG 6001 (Standardizasyon Antlaşması) hazırlanmıştır. 1970’li yılların başında geliştirilen ve NATO’nun yanı sıra AB ve BM tarafından da kullanılmakta olan STANAG 6001, dil yeterlilik seviyelerini dil becerilerine göre altı seviye olarak belirlemiştir (BILC, 2019):

Tablo 1.

STANAG 6001 Dil yeterlilik seviyeleri tanımlayıcıları

Dil Seviyeleri	Tanımlayıcılar	Askerî görev örnekleri
Seviye 5: Düşünceleri ileri düzeyde ifade edebilme	Dil kullanımı her bakımdan iyi eğitilmiş ve kendini iyi ifade edebilen bir ana dili konuşuruyula eşit düzeydedir.	Ulusal ya da NATO politikaları ve eylemlerine yönelik destek kazanmak için gerekli olan incelikli ve kültürel açıdan uygun iletişimi gerektiren basın açıklamaları ve konferanslarında konuşmacılık yapabilir. Sosyo-kültürel arka plan bilgisi gerektiren yüksek düzeyde karmaşık ve hassas konular hakkındaki tartışmalarda etkin rol alabilir. Hassas bir barışı koruma görevi sırasında çatışan gruplar arasında arabulucu görevi görebilir. Diplomatik bildirilerin gerçek iletişimsel amacını analiz edebilir.
Seviye 4: Uzman	Neredeyse tüm konu, durum ve amaçlara yönelik uygun dili anlayabilir, ifade edebilir. Belirli dinleyici kitlesine göre dilini uyarlayabilir. Bütün mesleki amaçlar, yüksek düzeyde soyut konular hakkında ikna etme ve ayrıntılandırma için doğru ve etkili bir dil kullanabilir. Geniş bir kelime bilgisine sahiptir. Dilin inceliklerini, nüanslarını, kültüre uygun referansları anlayabilir, ifade edebilir. Ana dili konuşurları tarafından kolaylıkla anlaşılabilir.	Konuşmalara katılabilir. Resmî toplantı ve protokol ziyaretlerindeki planlanmamış askerî konuşmalarda söz alabilir. Lojistik, personel, finansal sorunlar, medikal destek gibi birliğe özgü sorunları çözebilir. Askerî ataşe gibi bir temsilcilik görevini yerine getirebilir. Silahsızlandırma antlaşmalarının bir parçası olarak silah denetimi gerçekleştirebilir. Uzmanlık alanı ile ilgili öğretim faaliyeti yapabilir. Karmaşık askerî operasyonlar hakkında ayrıntılı brifingler düzenleyebilir ve bunları anlayabilir. Sorgulama yoluyla harekât istihbaratı toplayabilir. Düşmanın telsiz trafiğinden stratejik bilgileri ayıklayabilir. Kasıtlı muğlaklık veya düşmanca niyetlerin farkına varmak için satır aralarını okuyabilir.
Seviye 3: Profesyonel	Sosyal ve mesleki ortamlarda formal ve informal dili anlayabilir, ifade edebilir. Uzmanlık alanıyla ilgili teknik tartışmaları, soyut konuları ve hipotezleri anlayabilir, ifade edebilir. Farklı fikirler hakkında ayrıntılı destekleyici ve karşıt tartışmaları anlayabilir, ifade edebilir. Örtük bilgi, çıkarım ve duygusal imaları anlayabilir, ifade edebilir. Nadiren tekrar talep edilir, doğal bir konuşma akışı bulunur.	Rutin teknik brifingler, kaza tutanağı ve işlem talimatı verebilir ve bunları anlayabilir. Yabancı delegasyonlara refakat edebilir, sorunları çözmeye yönelik basit çeviriler yapabilir. Aşına olduğu iş durumları ve belgeleri ile ilgili gerekenleri yapabilir. Standart telsiz prosedürlerini kullanabilir ve birliğin harekâtı hakkındaki telsiz trafiğinin ana hatlarını anlayabilir. Verilen görevleri
Seviye 2: İşlevsel	Günlük ve işle ilgili rutin meseleleri anlayabilir, ifade edebilir. Şimdi, geçmiş ve gelecek zamandaki olay ve etkinlikleri anlayabilir, ifade edebilir. Kişileri ve mekânları ayrıntılı bir şekilde betimleyebilir. Basit emirleri ve yönergeleri anlayabilir, ifade edebilir. Dili genel olarak anlaşılacak için yeterince iyi kullanabilir.	

Kullandığı dil bazen konuşmalara gerçekleştirmek için gerekli bilgiyi müdahale edebilecek biçimde kulağa isteyebilir, verebilir. yabancı gelebilir.

Seviye 1: Hayatta kalma	Basit, rutin soruları anlayabilir, cevaplayabilir Acil şahsi ihtiyaçları karşılayacak için kısa ifadeleri anlayabilir, kullanabilir. Basit kısa konuşmalara ve e-posta yazışmalarına katılabilir. Yanlış anlamalar sıklıkla görülür.	Denetim noktasında ad soyad, güzergâh, kimlik belgeleri gibi basit bilgiler hakkında soru sorabilir. Duyuruların, kısa telsiz mesajlarının ve yazılı uyarıların ana fikrini anlayabilir. Doktor randevusu, ulaşım, ilk yardım, kısa not yazma gibi görevleri yerine getirebilir.
--------------------------------	---	--

Seviye 0: Yeterlilik yok

Yabancı askerî personele Türkçe öğretimi, Türkçenin özel amaçlı öğretimi alanının alt dallarından biridir. Cumhuriyet öncesi dönemde tarihi 18. yüzyıla kadar uzanan askerlere Türkçe öğretimi (Güleç, 2022, s. 78) Cumhuriyet sonrası dönemde 1933 yılına uzanmaktadır. Taştekin (2016, s. 171) 1933 yılında “Gazi Mustafa Kemal imzalı kararnamede, Suudi Arabistan Hükümeti’nin Türkiye Harp ve Tayyare Mektepleri’ne öğrenci göndermek istemesi üzerine alınan kabul kararı” yabancı askerlere Türkçe öğretiminin başlangıcı olarak ifade etmektedir.

Yabancı askerî personele Türkçe öğretimi faaliyetlerini gerçekleştiren kurumların başında Millî Savunma Bakanlığı (MSB) gelmektedir. MSB’nin yabancı askerî personele Türkçe öğretimi faaliyetlerinin yurt dışı ve yurt içi olmak üzere iki ayağı bulunmaktadır. Yurt içinde Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde Türkçe öğrenen yabancı askerî öğrenciler (MAÖ) olarak, askerî personeller ise Misafir Askerî Personel (MAP) olarak adlandırılmaktadır. Farklı ülkelerden gelen MAÖ, bir yıllık Türkçe eğitimi sonrası Millî Savunma Üniversitesinde birinci sınıfta öğrenime başlayabilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti ile arasında Askerî Eğitim ve İş Birliği Antlaşması bulunan Dost ve Müttefik Ülke Silahlı Kuvvetlerine mensup Misafir Askerî Personel (MAP) ve Misafir Askerî Öğrenci (MAÖ)’lerin Millî Savunma Üniversitesi’nde ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim görmeleri de sağlanmaktadır.

MSB’nin 2021 yılı faaliyet raporunda 1935 yılından günümüze MSB’ye bağlı okullarda 47 ülkeden 4518 MAP eğitim görmüştür (MSB, 2022, s. 53). MSB’nin 2022 yılı faaliyet raporunda ise MAP’ın mezuniyet bilgisi hakkında aşağıdaki bilgiler verilmiştir.

Tablo 2.

2022 yılında MSÜ’den mezun olan Misafir Askerî Personellerin Sayısı

Okul adı	Mezun olan MAP sayısı
Harp Okulları	70
Astsubay Meslek Yüksek Okulları	33
Fakülte Yüksek Okulları	6
Sağlık Meslek Yüksek Okulu	12

Harp Enstitüleri

40 (KARSU eğitimi)

34 (komuta Kurmay eğitimi)

18 (Müşterek Harp eğitimi)

Kurumun 2023 yılı faaliyet raporunda ise yalnızca Sağlık Bilimleri Üniversitesinde MAÖ ve MAP'ların öğrenim gördüğü bilgisi yer almaktadır.

Yurt dışında MSB ile iş birliği kapsamında yabancı askerî personele Türkçe öğretimi faaliyeti gerçekleştiren kurumların başında ise Yunus Emre Enstitüsü gelmektedir. Gerek Millî Savunma Bakanlığının gerekse Yunus Emre Enstitüsünün yabancı askerî personele Türkçe öğretimine yönelik faaliyetleri, bu alanın önemini ortaya koyar niteliktedir. Nitekim bu durum çeşitli araştırmacıların da dikkatini çekmiş ve yabancı askerlere Türkçe öğretimine yönelik çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Albayrak (2003) çalışmasında Kara Kuvvetleri Lisan Okulunda öğrenim gören Misafir Askerî Personelin Türkçe öğrenme ihtiyaçlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amaçla mezun, öğrenci ve öğretmenden oluşan çalışma gruplarına yönelik anketler hazırlamıştır. Çalışmanın sonucunda MAP için hazırlanacak öğretim programında dört dil becerisine yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Çalışmada MAP'a Türkçeyi yabancı dil olarak öğretenlerin yeterliliği de ele alınmış ve yabancı dil öğretim yöntem ve tekniklerine dair bilgi sahibi olunması, askerî terminolojiye hâkim olunması gerektiğini belirtmiştir. Bunlarından yanında Albayrak (2003) MAP'a Türkçe öğretimine yönelik ders kitabı eksikliğine de değinerek genel Türkçeyi ve askerî terminolojiyi içeren ve dört temel dil becerisine uygun bir örnek ders uygulamasına yer vermiştir. Bağdaş (2011) çalışmasında Hava Harp Okulunda öğrenim gören yabancı askerî personelin Türkçe öğreniminde yaşadıkları sorunları ele almıştır. 2010-2011 eğitim-öğretim döneminde Hava Harp Okulunda öğrenim gören 21 Misafir Askerî Personelin çalışma grubu olarak belirlendiği araştırmanın sonuçları; öğrencilerin ana dillerine ve dil becerilerinin türüne bağlı olarak Türkçe öğrenirken güçlüklerle karşılaştığını ortaya koymuştur. Türk Silahlı Kuvvetlerinin (TSK) yabancılara Türkçe öğretimi faaliyetlerini inceleyen Taştekin (2017) Misafir Askerî Personele (MAP) Türkçe öğretiminde yaşanan sorunları da ele almıştır. Taştekin (2017) MAP'a Türkçe öğretimine yönelik deneysel çalışmaların sayısının artırılmasını ve MAP'a yönelik hazırlanacak öğretim programı hazırlama çalışmalarına TSK personellerinin de dahil edilmesini önermiştir.

Özbal (2020) ve Ermağan (2021) askerlere yabancı dil olarak Türkçe öğreten kitapları incelemiştir. Özbal (2020, s. 1) Alman askerlere Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmek amacıyla yazılmış olan "Türkisch für Offiziere und Mannschaften" adlı kitabı incelediği çalışmasında, kitabın askerlere yönelik Türkçe öğretimi amacıyla yazılmış bir konuşma kılavuzu niteliğinde olduğu tespit etmiştir. Çalışmanın diğer bir sonucuna göre ise kitap askerlerin mesleki yaşamlarının yanı sıra sosyal yaşamlarında karşılaşılabilen iletişim durumlarını yansıtan bir içeriği sahiptir. Ermağan (2021, s. 43) çalışmasında Amerikan askerlerine Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmek amacıyla yazılmış olan "Turkish: A Guide to the Spoken Language" adlı kitabı dil öğretimi açısından ele almıştır. Çalışma sonucunda kitabın işitsel-dilsel yöntemi esas aldığı, konuşma becerisini geliştirmek amacıyla telaffuz alıştırmalarına yer verildiği ve söz varlığı öğretiminde Türkçe kelimelerin İngilizce karşılıklarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışmanın dikkat çekici başka bir tespiti ise söz varlığı ve görselleri askerlerin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmış olmasıdır. Ancak Ermağan (2021) incelediği kitapta askerî terminolojiye ayrıntılı bir şekilde yer verilmediğini, daha çok gündelik hayata yönelik söz varlığına ağırlık verilmiş olduğuna dikkat çekmiştir.

Arat (2022) çalışmasında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen askerî personelin askerî Türkçe ile ilgili ihtiyaçlarını belirlemeyi amaçlamıştır. 10 ülkeden 116 katılımcı ve 23 Türkçe okutmanına uygulanan ihtiyaç analizi sonucunda Türkçe, İngilizce ve Arapça dillerinden oluşan üç dilli sözlük ve bütün dil seviyelerine göre dört temel dil becerisiyle askerî terminolojiye odaklanan ders materyalleri örnekleri hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda yabancı askerî personelin askerî Türkçe açısından sırasıyla en çok

konuşma becerisine ihtiyaç duydukları, en çok dinleme becerisinde zorluk yaşadıkları ve en az yazma becerisinde yetkinlik kazandıkları tespit edilmiştir.

Çimen ve Güven Ercan (2022) çalışmasında yabancı askerî personele Türkçe öğretimi ile ilgili çalışmaları ve faaliyetleri ele almış, yabancı askerî personele Türkçe öğretime yönelik çeşitli önerilerde bulunmuştur. Bu önerilerin başında askerî personele yönelik öğretim programı ile ders kitabı setlerinin hazırlanması gelmektedir. Güleç (2022) çalışmasında MAP'ye Türkçe öğretiminin tarihini ele alarak MAP'ye Türkçe öğretiminde kullanılan materyaller hakkında bilgi vermiştir. Çalışmaya göre Cumhuriyet öncesi dönemde yabancı askerlere Türkçe öğretimi için yazılan kitaplar Tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3.

Cumhuriyet Öncesi Dönemde Yabancı Askerlere Türkçe Öğretimi Amacıyla Yazılan Ders Kitapları

Kitabın adı	Türkçesi	Yazar, Basım Yılı
The Turkish Campaigner's Vade-Mecun of Ottoman Colloquial Language	Türk Seferine Çıkan Askerlere Muhtasar Osmanlı Konuşma Dili Kılavuzu	Sir James William Redhouse, 1855
A Simple Transliterated Grammar of the Turkish Language with Dialogues and Vocabulary	Diyalog ve Kelime Bilgisi ile Basit Transliterated Dil Bilgisi	Sir Edwin Arnold, 1877
A Turkish Grammar, Containing also Dialogues and Terms Connected with the Army, Navy, Military Drill, Diplomatic and Social Life	Ordu, Deniz Kuvvetleri, Askerî Tatbikat, Diplomatik ve Sosyal Yaşam ile Bağlantılı Diyalog ve Terimler İçeren Bir Türk Dil Bilgisi	Anton Tien, 1896
Neuste Grammatik der Türkischen Sprache für Deutsche zum Selbstunterricht	Almanların Kendi Kendine Öğrenmesi İçin Türkçenin En Yeni Grameri	Von der Berswordt, 1839
Türkisch für Offiziere und Mannschaften: Gespräche, Wörtersammlung und Grammatik zum Selbstunterricht; mit einem Anhang: Gespräche mit Verwundeten und Kranken	Subaylar ve Erler İçin Türkçe: Kendi Kendine Öğrenme İçin Konuşma, Kelime Listesi ve Dil Bilgisi; Yaralılar ve Hastalarla Konuşma Bölümü İlaveli	Wely Bey Bolland, 1917

Tabloda görüldüğü üzere yabancı askerlere Türkçe öğretimi için yazılan ders kitapları yabancı yazarlar tarafından ele alınmış olup oldukça eski tarihlidir. Güleç (2022, s. 83) günümüzde askerî Türkçe öğretime yönelik ders kitaplarının bulunmadığını dile getirmiştir.

Cantürk ve Başpınar (2022) çalışmasına misafir askerî personelin kültürel etkileşimini ve uyumunu incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla 32 misafir askerî personel ile 7 Türk askerî personel ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Görüşmeler sonucunda “Misafir Askerî Personel Kültürel Etkileşim ve Uyum Değerlendirme Formu” geliştirilerek veriler toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda misafir askerî öğrencilerin kültürel etkileşim ve uyum konusunda olumlu tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Cantürk ve Başpınar (2022) çalışmasıyla benzer şekilde misafir askerî personelin kültürel etkileşimini ve uyumunu incelemeyi amaçlayan Cantürk (2023) hava, deniz harp okullarında öğrenim gören yabancı öğrenciler ile Sağlık Bilimleri Üniversitesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkiye ile ilgili

algılarını ele almıştır. 32 öğrenciyle yapılan görüşmeler sonucunda “Misafir Askerî Personel Kültürel Etkileşim ve Uyum Değerlendirme Formu” uygulanarak veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin Türkiye hakkında sınırlı bilgiye sahip oldukları ortaya konulmuştur.

Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde dikkat çeken ilk durum Türkçenin yabancı askerlere öğretim tarihinin 18. yüzyıla dayanmasına rağmen alana yönelik çalışmaların oldukça sınırlı sayıda olmasıdır. Mevcut çalışmaların bazısında yabancı askerlerin Türkçe öğretimindeki sorunların ele alındığını, bazılarında ise 1800-1900’lü yıllarda yabancı askerlere Türkçe öğretime yönelik hazırlanmış kitapların incelendiği görülmektedir. Az sayıdaki çalışma ise MAP’ın algılarına, etkileşim ve uyum durumuna yöneliktir. Çalışmaların çoğunda vurgulanan ortak sorun, askerlere Türkçe öğretime yönelik standart bir müfredat ve ders kitabı bulunmayışıdır. Askerlere Türkçe öğretiminin özel amaçlı Türkçe öğretiminin dalı olması nedeniyle bu alana özgü müfredat ve materyallerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, uluslararası alanda askerlere yabancı dil öğretimi faaliyetlerinde kullanılan ders kitaplarını incelemek ve bu inceleme sonucunda askerlere yabancı dil öğretiminde başvuru dil öğretim yöntemini belirlemektir.

Çalışmanın bir diğer amacı, elde edilen bulgulardan hareketle özel amaçlı Türkçe öğretiminin alt dallarından biri olan Misafir Askerî Personel Türkçe öğretime yönelik materyal geliştirme çalışmalarına önerilerde bulunmaktır. Bu bağlamda, çalışmada askerî personele İngilizce öğretime yönelik hazırlanan “Campaign English for the Military 1” ders kitabı incelenmiştir. Mevcut çalışmada “Campaign English for the Military 1 ders kitabında günlük ve askerî İngilizce öğretimi nasıldır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. Bu yanıtın askerlere Türkçe öğretimi amacıyla geliştirilecek olan materyallerin hazırlanmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. İlgili amaçlar doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Campaign English for the Military 1 ders kitabında ünite ve bölümler nasıl planlanmıştır?
2. Campaign English for the Military 1 ders kitabında hangi dil işlevlerine yer verilmiştir?
3. Campaign English for the Military 1 ders kitabının temalarında günlük ve askerî söz varlığı öğretimi nasıldır?
4. Campaign English for the Military 1 ders kitabında günlük ve askerî İngilizcenin oranı nedir?

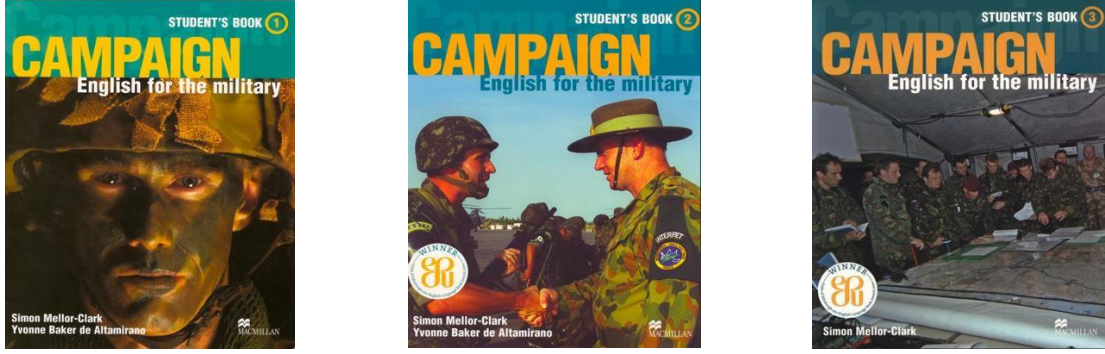
YÖNTEM

Araştırma Modeli

Çalışma temel nitel araştırmayla desenlenmiştir. Nitel araştırma sosyal ya da beşerî bir probleme bireylerin veya grupların atfettiği anlamları keşfetme ve anlamaya yönelik bir yaklaşımdır (Creswell, 2017, s. 4). Çalışmada, veriler araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan (Yıldırım ve Şimşek, 2013) doküman incelemesiyle toplanmış, içerik analizine tabi tutulmuştur.

İnceleme Nesnesi

Araştırmada “Campaign English for the Military 1 ders kitabında günlük ve askerî İngilizce öğretimi nasıldır?” problemine yönelik olarak üç seriden oluşan Campaign: English for the Military ders kitabının birinci kitabı incelenmiştir.

Şekil 1.*Campaign English for the Military 1 serisi*

Campaign English for the Military 1, Birleşik Krallık ordusunda veya uluslararası askerî ortamlarda İngilizce iletişim kurması gereken askerler, astsubaylar ve subaylar gibi farklı rütbelerdeki askerî personele temel seviyede İngilizce öğretmek amacıyla hazırlanmıştır. İnceleme nesnesine ait bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4.*İnceleme Nesnesine Ait Künye Bilgileri*

Adı/Seviyesi	Yayınevi	Basım Yılı	Sayfa Sayısı	Yazarlar
Campaign English for the Military 1	Macmillan Education	2004	160	Simon Mellor-Clark, Yvonne Baker de Altamirano

Campaign English for the Military serisi, STANAG 6001 ölçeğini yansıtmak için yazılmıştır. Serinin STANAG 6001 ve Avrupa Diller için Ortak Başvuru Metninde (ADOBM) hedeflediği seviyeler aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Tablo 5.*Campaign English for the Military Ders Kitaplarının Hedeflediği Dil Seviyeleri*

Campaign	Ölçekler	ADOBM	
	STANAG 6001		
	5555: İki dilli	Etkili kullanıcı	C2
CAMPAIGN 3	4444: Tam profesyonel		C1
	3333: Minimum profesyonel	Bağımsız kullanıcı	B2+
CAMPAIGN 2			B2
	2222: Sınırlı çalışma		B1
CAMPAIGN 1		Temel kullanıcı	A2+
	1111: Başlangıç		A2
			A1

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere araştırmanın inceleme nesnesi olarak seçilen Campaign English for the Military 1 kitabı STANAG 1111 seviyesinden daha yüksekte olup ADOBM'ye göre A1 ve A2 seviyesine karşılık gelmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Altheide ve Schneider (2017)'e göre doküman incelemesi veri toplama, kodlama, veri analizi, raporlama olmak üzere dört aşamada yapılmaktadır.

Veri Analizi

Çalışmada elde edilen dokümanlar içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi metin incelemelerinde, özellikle de kitle iletişimle ilgili metinlerin analizinde, yaygınlıkla kullanılan bir yöntemdir. İçerik analizinde araştırmacılar bir dizi kategori oluşturur, sonra da kategorilerin her birine giren durumları sayarak kaydederek (Silverman, 2018, s. 162). Doküman dört aşamada analiz edilmiştir:

- Analize konu olan veriden örneklem seçme: Askerlere Türkçe öğretimine özel geliştirilecek olan müfredat ve materyallere kaynaklık etmesi için Campaign English for the Military 1 kitabı örneklem olarak seçilmiştir.
- Tema geliştirme: Campaign English for the Military 1 ders kitabında özel amaçlı Türkçe öğretimine hizmet edebilecek önemli noktaların belirlenmesi amaçlandığı için ders kitabındaki tema ve alt temalar, dil işlevleri, günlük ve askerî İngilizcenin girişikliği, günlük ve askerî İngilizcenin oranı olmak üzere 4 dört tema geliştirilmiştir.
- Analiz birimi: Campaign English for the Military 1 ders kitabında içindekiler bölümü, yer alan tema ve alt temalar, dil işlevleri listesi analiz birimi olarak seçilmiştir.
- Sayısallaştırma: Campaign English for the Military 1 ders kitabından elde edilen veriler ilgili temalar altında sayısallaştırılmıştır.

BULGULAR

4.1. Campaign English for the Military 1 ders kitabındaki ünite ve bölümlere yönelik bulgular

Campaign English for the Military 1 ders kitabı her biri belirli bir konuya odaklanan 14 üniteden meydana gelmektedir. Bu konuların ve metinlerin seçiminde ABD, Birleşik Krallık, NATO ve BM gibi çeşitli uluslararası bağlamlar esas alınmıştır (Campaign English for the Military 1 Teacher's Book, 12). Kitapta bulunan her bir ünite “Alpha, Bravo, Charlie, Delta, Echo, Foxtrot ve Golf” olarak adlandırılan yedi bölüm içermektedir. Söz konusu adlandırma, İngiliz Fonetik Alfabesi esas alınarak yapılmıştır.

Campaign English for the Military 1 ders kitabındaki ünite ve bölümlerin adları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 6.

Campaign English for the Military 1 Ünite ve Bölüm Adları

Ünite adı	Bölüm adı	Ünite adı	Bölüm adı
1. Başlangıç Noktası	A. Benim adım Hanif B. O İngiliz C. Orduda mısın? D. Mesai dışı: selamlaşmalar ve vedalaşmalar E. Kişisel tanıtım F. Askerî araçlar G. Değerlendirme ve dil taktikleri Bütünleşik beceriler: Röportaj	8. NATO Okulu	A. NATO'nun tarihi B. NATO Okulu C. Almanya'da kursa gidiyorum D. Ulaşım E. Konaklama F. Mesai dışı: Bu hafta sonu ne yapıyorsun? G. Değerlendirme ve dil taktikleri Bütünleşik beceriler: Linderhof şatosu
2. Acemi Eğitim Kampı	A. ABD Ordusu temel muharebe eğitimi B. Sivilden askere C. Silahlar ve ekipman D. Mesai dışı: askerî kantine ziyaret E. Hayatta bir gün F. 24 saatli zaman biçimi G. Değerlendirme ve dil taktikleri Bütünleşik beceriler: çalışma saatleri	9. Savaş Hazır	A. Genel sağlık kontrolü B. Daha fazla egzersiz yapmalısın C. Bir ordu midisinin üzerinde yürür D. Mesai dışı: dışarıda yemek yemek E. Vizite F. İlk yardım G. Değerlendirme ve dil taktikleri Bütünleşik beceriler: (CASEVAC) Ölü ve Yaralıların Hava Yoluyla Tahliyesi
3. Asker Olmak	A. Büyük askerî liderler B. Savaşan Patton'lar C. Askeriyede bir kariyer D. Mesai dışı: aile E. Şimdi ordudasın F. Askerî üniformalar G. Değerlendirme ve dil taktikleri Bütünleşik beceriler: askerî tarih sınavı	10. Savaş Oyunları	A. Parlak Yıldız Tatbikatı B. Arazi analizi C. Haritalar ve arazi D. Mesai dışı: Kahire'de İstirahat ve İyileşme E. Bölük komutanının brifingi 1 F. Bölük komutanının brifingi 2 G. Değerlendirme ve dil taktikleri Bütünleşik beceriler: mecburi iniş
4. Askerî Teşkilat	A. Ordu teşkilatı B. Zırh, ağır silahlar ve mühendis oluşumları C. Hitap biçimleri D. Mesai dışı: arkadaşlarla buluşma E. Silahlar ve hizmetler F. Geniş oluşumlar G. Değerlendirme ve dil taktikleri Bütünleşik beceriler: bir konferans düzenlemek	11. Barış Gücü	A. Birleşmiş Milletler barış gücü operasyonları B. Kamboçya Birleşmiş Milletler Geçici Otoritesi C. Biz Birleşmiş Milletler barış gücüyüz D. Mesai dışı: kibar olmak E. Mayınlar ve mayından arındırma F. SOP (Standart Operasyon Prosedürü) uygulayarak mayından arındırma G. Değerlendirme ve dil taktikleri Bütünleşik beceriler: farklı ülkelerden insanlarla çalışmak

5. Sporlar ve Fitness	A.	Sporlar	12. Karargâh	A.	Karargâh Mintıkası
	B.	Ne yapıyorsun?		B.	Ordugâh emirleri
	C.	Fiziksel eğitim kiti		C.	Lütfen hatta kalın
	D.	Mesai dışı: serbest zaman aktiviteleri		D.	Emirler
	E.	Sporlar ve fitness		E.	Kuvvet koruma
	F.	Yakın muharebe eğitimi		F.	Mesai dışı: davet
	G.	Değerlendirme ve dil taktikleri		G.	Değerlendirme ve Dil taktikleri
		Bütünleşik beceriler: sporlar ve fitness			
6. Askerî Üsse Bir Ziyaretçi	A.	Tidworth kampı	13. Konvoy	A.	Refakat/Silahlı koruma
	B.	Kampta bir tur		B.	Güzergâh
	C.	Galler Prensesi Kraliyet Alayı		C.	Arıza
	D.	Mesai dışı: yerel bölge		D.	Mesai dışı: arabalar ve araba kullanma
	E.	Galler Prensesi Kraliyet Alayı		E.	Araç bakım
	F.	İşlevler ve sorumluluklar		F.	Lima 3. Telsiz kontrol. Tamam.
	G.	Değerlendirme ve dil taktikleri		G.	Değerlendirme ve Dil taktikleri
		Bütünleşik beceriler: dışarıda bir gün			
7. Askerî Teknoloji	A.	Askerî icatlar	14. Devriye	A.	Brifing
	B.	Uçaklar, araçlar ve donanma gemileri		B.	Angajman Kuralları
	C.	Zırhlı araçlar		C.	Gözlem Noktası
	D.	Mesai dışı: cihazlar		D.	Mesai dışı: insanları betimleme
	E.	Geçmişten bugüne askerî teknoloji		E.	Devriye kiti
	F.	Denizaltı		F.	Merhaba C20. Ben C21. Mesaj. Tamam.
	G.	Değerlendirme ve dil taktikleri		G.	Değerlendirme ve Dil taktikleri
		Bütünleşik beceriler: betimleme ve tanımlama			
		Bütünleşik beceriler: mesajları alma			

Tabloda görüldüğü üzere on dört ünitenin on ikisinin adlandırılmasında (Acemi eğitim kampı, Asker olmak, Askerî teşkilat, Askerî üsse bir ziyaretçi, Askerî teknoloji, NATO okulu, Savaşa uygun, Savaş oyunları, Barış gücü, Karargâh, Konvoy, Devriye) doğrudan orduya veya askeriyeyle ilişkin kelime ve kavramlar tercih edilmiştir. Diğer iki temanın adlandırılmasında ise (Başlangıç noktası, Sporlar ve fitness) doğrudan ordu veya askeriye ile ilişkili olmayan, daha genel kelime ve kavramların kullanıldığı görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle Campaign English for the Military 1 ders kitabında ünitelerin adlandırılmasında %85 oranında doğrudan orduya veya askeriyeyle ilişkin kelime ve kavramlar kullanıldığı söylenebilir. Tabloya bakıldığında göze çarpan bir diğer nokta her bir ünitenin yedi bölüme ayrılmış olmasıdır. Bölümler, “Alpha, Bravo, Charlie, Delta, Echo, Foxtrot ve Golf” olarak kodlanmış olsa da adlandırılmaları birbirinden farklıdır. Bölüm adlandırmaları incelendiğinde büyük oranda askerî terminolojinin kullanıldığı göze çarpmaktadır. Ancak on iki ünitenin Delta bölümü, iki ünitenin ise (8 ve 12. ünite) Foxtrot bölümü “Mesai dışı” olarak adlandırılmıştır. Bu adlandırma, ilgili bölümlerin askerî dil yerine günlük dile odaklandığının göstergesidir. Campaign English for the Military 1 ders kitabındaki bölümlerin temel özellikleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Tablo 7.*Campaign English for the Military 1 Bölümlerin Özellikleri*

Bölüm	Ders Süresi	Özellikleri
Alpha	1 ders	Konuyu ve ünitenin anahtar kelimelerini tanıtır.

Bravo	1 ders	Dil bilgisini, işlevsel İngilizceyi ve üniteyle ilgili kelime bilgisini geliştirir.
Charlie	1 ders	Dil bilgisini, işlevsel İngilizceyi ve üniteyle ilgili kelime bilgisini geliştirir.
Delta	2 ders	Mesai dışı bölümü: günlük İngilizceye- alışveriş, arkadaşlarla dışarı çıkma gibi askerî olmayan durumlardaki dile- odaklanır.
Echo	1 ders	Dil bilgisini, işlevsel İngilizceyi ve üniteyle ilgili kelime bilgisini geliştirir.
Foxtrot	1 ders	Dil bilgisini, işlevsel İngilizceyi ve üniteyle ilgili kelime bilgisini geliştirir.
Golf	2 ders	Gözden geçirme ve dil taktikleri: gözden geçirme, pekiştirme, dil farkındalığına ve öğrenme stratejilerine odaklanır. Bütünleşik beceriler: ünitedeki dil yapısını tekrar ederek bütünleşik becerilere yönelik ek alıştırmalar sunar.

Tabloda görüldüğü üzere Alpha bölümleri üniteye giriş niteliğinde olup üniteye hazırlık niteliğindedir. Bravo, Charlie, Echo ve Foxtrot bölümleri ise dil bilgisi öğretimi ile dil becerilerine yer verilen bölümlerdir. Golf bölümleri ise diğer bölümlerden farklı olarak öğrenilenleri gözden geçirme ve değerlendirmeye yönelik hazırlanmıştır. Bu bölümde üniteye yer alan kelime bilgisi ve dil yapılarının dört dil becerisi aracılığıyla kullanılmasını sağlamak amacıyla çeşitli görevlere yer verilmiştir.

Campaign English for the Military 1 ders kitabındaki dil işlevlerine yönelik bulgular

Campaign English for the Military 1 ders kitabında “Functional English” olarak adlandırılan kısımlarda çeşitli dil işlevlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Bu işlevler ve işlevlerin ünitelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 8

Campaign English for the Military 1 Ders Kitabındaki Dil İşlevleri

Ünite adı	Dil İşlevleri	Ünite adı	Dil İşlevleri
1. Başlangıç Noktası	Tanışma, başkalarını tanıtma Selamlaşma Vedalaşma 0-20 arası sayıları sayma	8. NATO Okulu	Seyahat hakkında bilgi alma Eylem planına karar verme
2. Acemi Eğitim Kampı	Alışveriş 1 12’li saat biçimi 24’lü saat biçimi	9. Savaş Hazır	can ve could yapıları ile ricada bulunma Sağlık durumu hakkında konuşma
3. Asker Olmak	-	10. Savaş Oyunları	Yerleri betimleme ve betimlenmesini isteme Konumu ve mesafeyi betimleme

4. Askerî Teşkilat	Sıra sayıları Hitap biçimleri Sosyal konuşma Sivil ünvanlar Askerî bir teşkilatı betimleme	11. Barış Gücü	Fikir sorma ve fikirlerini söyleme Nezaket ifadeleri
5. Sporlar ve Fitness	Hoşlanılan ve hoşlanılmayan şeyleri ifade etme	12. Karargâh	Sorumlulukları betimleme Askerî bir ofiste telefon konuşmaları yapma Kibar ve doğrudan emirler Davetler
6. Askerî Üsse Bir Ziyaretçi	Ziyaretçiyi karşılama Yol tarifiinde bulunma Sorumluluklar hakkında konuşma	13. Konvoy	Sürüş talimatları verme Araba kiralama Telsiz mesajı gönderme 1
7. Askerî Teknoloji	Alışveriş 2 Betimleme ve tanımlama	14. Devriye	Bir görevi açıklama Bir durumu betimleme İnsanlar hakkında betimleme yapma ve betimleme yapılmasını isteme Telsiz mesajı gönderme 2

Tabloda görüldüğü üzere üçüncü ünite dışında bütün ünitelerde çeşitli dil işlevlerine yer verilmiştir. Bazıları günlük dile bazıları ise askerî dile yönelik olan bu işlevler, ünitelerin ve bölümlerin içeriği ile uyumludur. Ancak dil işlevlerinin ünitelere göre dağılımı incelendiğinde eşit bir dağılımın söz konusu olmadığı söylenebilir. 1. üniteye yer alan “Tanışma, başkalarını tanıtmak, Selamlaşma, Vedalaşma, 0-20 arası sayıları sayma” işlevleri günlük bağlamda verilmiş, özellikle ast-üst ilişkisindeki farklılığı fark ettirecek bir örnek cümlelerin ya da etkinliğin yer almadığını görülmüştür. 2. üniteye yer alan “Alışveriş 1, 12’li saat biçimi, 24’lü saat biçimi” işlevleri günlük bağlamda verilmiş, 3. üniteye ise dil işlevlerine yer verilmemiştir. 4. üniteye yer alan “Sıra sayıları, Hitap biçimleri ve Askerî bir teşkilatı betimleme” işlevleri askerî; “Sosyal konuşma, Sivil ünvanlar” işlevleri günlük bağlamda yer almaktadır. 5. üniteye yer alan “hoşlanılan ve hoşlanılmayan şeyler” işlevi günlük; 6. üniteye yer alan “ziyaretçiyi karşılama, sorumluluklar hakkında konuşma” işlevleri ise askerî bağlamda, “yol tarifiinde bulunma” işlevi ise hem askerî hem de günlük bağlamda verilmiştir. 7. üniteye yer alan “alışveriş 2” günlük, “betimleme ve tanımlama” işlevi askerî bir araç olan “Turtle” adlı denizaltıyı birkaç yönden betimleyerek askerî bağlamda; 8. üniteye yer alan “seyahat hakkında bilgi alma, eylem planına karar verme” işlevleri günlük bağlamda verilmiştir. 9. üniteye yer alan “can ve could yapıları ile ricada bulunma, sağlık durumu hakkında konuşma” ve 10. üniteye yer alan “yerleri betimleme ve betimlenmesini isteme” işlevleri günlük bağlamda yer alırken “konumu ve mesafeyi betimleme” işlevi askerî bağlamda yer almaktadır. 11 üniteye yer alan “fikir sorma ve fikirlerini söyleme” işlevinin askerî, “nezaket ifadeleri” işlevinin günlük bağlamda; 12. üniteye yer alan “sorumlulukları betimleme, davetler” işlevleri günlük, “askerî bir ofiste telefon konuşmaları yapma, kibar ve doğrudan emirler” işlevleri askerî bağlamda verilmiştir. 13 üniteye yer alan “sürüş talimatları verme, telsiz mesajı gönderme 1” işlevleri, 14. Üniteye yer alan “bir görevi açıklama, bir durumu betimleme, telsiz mesajı gönderme 2” işlevleri askerî; 13. üniteye yer alan “araba kiralama” ve 14. üniteye yer alan “insanlar hakkında betimleme yapma ve betimleme yapılmasını isteme” işlevleri askerî bağlamda verilmiştir.

Campaign English for the Military 1 ders kitabında söz varlığı öğretimine ilişkin bulgular

Campaign English for the Military 1 ders kitabındaki “Vocabulary” bölümlerinde söz varlığı öğretimine yer verildiği belirlenmiştir. Söz varlığı bölümlerinin ünitelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 9.

Campaign English for the Military 1 Ders Kitabındaki Söz Varlığı

Ünite adı	Söz Varlığı	Ünite adı	Söz Varlığı
1. Başlangıç Noktası	Ülkeler ve milliyetler Meslekler Günün bölümleri Kişisel detaylar Askerî araçlar ve uçak	8. NATO Okulu	Askerî antlaşmalar Öğrenciler ve kurslar Seyahat Konaklama/barınma Hava durumu
2. Acemi Eğitim Kampı	Temel eğitim Eğitim faaliyetleri, günler Silahlar ve ekipman Şahsi eşyalar Günlük rutinler	9. Savaş Hazır	Formda olma Askerin yiyecek istihkakı/pay <i>could</i> ve <i>would</i> Vücudun bölümleri, sağlık sorunları, ilk yardım, yaralar ve yaralanmalar
3. Asker Olmak	General, Amiral, Mareşal Kariyer fiilleri, filler ve edatlar Aile bağları ve kutlamalar Askerî rutinler Askerî üniforma, Renkler 1	10. Savaş Oyunları	Askerî egzersizler Arazi özellikleri 1 Arazi özellikleri 2 Arazi özellikleri 3 Taktiksel görevler, koordinasyon ölçüleri
4. Askerî Teşkilat	Askerî birimler İngiliz Ordusu rütbeleri Ordu düzenleri İngiliz Ordusunun dalları Geniş ordu düzenleri	11. Barış Gücü	BM barış gücü operasyonları Kişisel nitelikler İnsanları betimleme Mayınlar ve mayın temizleme Mayın temizleme prosedürleri
5. Sporlar ve Fitness	Sporlar “play” ve “do” fiillerinin eş dizimlileri Spor kıyafetleri ve ekipman “giymek” ve “taşımak” Renkler 2 Serbest zaman aktiviteleri Hareket fiilleri, yakın muharebe eğitimi	12. Karargâh	Personel görevleri Bir tüfeğin parçaları Alarm seviyeleri Emirler ve istekler Güvenlik önlemleri Binalar ve yaşam alanları
6. Askerî Üsse Bir Ziyaretçi	Askerî üsteki insanlar ve yerler, Askerî üsteki binalar, Piyade birimi, Bitişik nizam binalar ve ek binalar, Kasabadaki yerler, İngiliz piyade bitiminin organizasyonu, Atamalar	13. Konvoy	İnsanî yardım, konvoylar ve konvoy araçları Trafik işaretleri Araç acil durumları Aletler, araçlarla ilgili sorunlar
7. Askerî Teknoloji	Askerî teknoloji, Hava araçları, araçlar ve donanma gemileri, Araç özellikleri, uçak, denizaltılar	14. Devriye	Konum, devriye görevleri Angajman kuralları Kalabalıkları betimleme, SALUTE (Size, Activity, Location, Unit, Time, Equipment) Üniforma ve ekipman

Tabloda görüldüğü üzere her temada verilmesi hedeflenen söz varlığı unsurları bulunmaktadır. Öğretilmesi hedeflenen söz varlığı unsurlarının çoğunlukla askerî bağlamda verildiği görülmektedir. Ünitelerin içeriği incelendiğinde 1. ünitedeki “Ülkeler ve milliyetler”, “Günün bölümleri”, 2. Ünite

“Günlük rutinler”, 3. ünite “Aile bağları ve kutlamalar”, 5. Ünite “Sporlar”, “play” ve “do” fiillerinin eş dizimlileri”, “Spor kıyafetleri ve ekipman”, “giymek” ve “taşımak”, “Renkler 2”, “Serbest zaman aktiviteleri”, 6. ünite “Kasabadaki yerler”, 8. ünite “Seyahat”, “Konaklama/barınma”, “Hava durumu”, 9. ünite “Formda olma”, “could ve would”, 11. ünite “Kişisel nitelikler”, “İnsanları betimleme”, 12. Ünite “Binalar ve yaşam alanları” başlıklı söz varlığı unsurlarının sadece günlük bağlamda verildiği, diğer unsurların ise ya sadece askerî ya da her iki bağlamda verildiği görülmektedir.

Campaign English for the Military 1 ders kitabında günlük İngilizce ile Askerî İngilizcenin öğretimine yönelik bulgular

İnceleme nesnesinde günlük İngilizce ile Askerî İngilizcenin oranına yönelik çıkarımda bulunulabilmesi için ünitelerin alt bölümleri incelenmiştir. Günlük İngilizce bölümlerinin oranı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 10.

Campaign English for the Military 1 Ders Kitabında Günlük ve Askerî İngilizcenin Bölüm Bazlı Yüzdeleri

Askerî İngilizce	n	72
	%	85,71
Günlük İngilizce	n	12
	%	14,28
Toplam	n	84
	%	100

Tablo incelendiğinde kitabın %85,71 oranında askerî amaçlı Türkçe öğretimini amaçlayan bölümlerden, %14,28 oranında ise sadece günlük İngilizceye yönelik bölümlerden oluştuğu görülmektedir.

Söz varlığı unsurlarının hangi bağlamda verildiği incelenmiş ve aşağıdaki tabloda yüzde olarak yapılan hesaplara yer verilmiştir.

Tablo 11.

Campaign English for the Military 1 Ders Kitabında Söz Varlığının Bağlam Bazlı Yüzdeleri

Askerî Bağlam	N	44
	%	61,11
Günlük Bağlam	N	20
	%	27,77
Her İki Bağlam	n	9
	%	12,49
Toplam	n	71
	%	100

Tablo incelendiğinde kitapta verilmesi hedeflenen söz varlığı unsurlarının %61,11 askerî bağlamda yer aldığı, %27,77 günlük bağlamda ve %12,49 oranında ise her iki bağlamda da yer aldığı görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Albayrak (2003) çalışmasında yabancı askerlere dil öğretimine yönelik ders kitaplarında gerek genel dile ait söz varlığına gerekse askerî terminolojiye yer verilmesi gerektiğini savunmuştur. Bu kitaplarda dört temel dil becerisini içermesi gerektiğini belirtmiştir. Mevcut çalışma kapsamında inceleme nesnesi olarak belirlenen Campaign English for the Military 1 ders kitabında dört temel dil becerisine eşit oranda yer verilmiş olduğu, genel dile ait söz varlığının yanı sıra askerî terminolojiye ait kelime ve kavramların

öğretiminin hedeflendiği gözlemlenmiştir. Nitekim Campaign English for the Military 1 ders kitabında ünite ve bölüm adlarında %85 oranında askerî terminolojiye ait kelime ve kavramlar; %15 oranında ise genel dile ait söz varlığı tercih edilmiştir. Söz konusu ders kitabı bölüm bazlı olarak incelendiğinde ise %85,71 oranında askerî bağlamın tercih edildiği, her üniteye yalnızca 1 bölümde başlı başına günlük İngilizceye yer verildiği görülmektedir. Ancak inceleme nesnesinde günlük ve askerî İngilizce arasında keskin bir ayrımın olmadığı, askerî İngilizceye ağırlık verilen alt bölümlerde de kelimelerin günlük bağlamlarına sık sık yer verildiği görülmüştür. Özbal (2020) da çalışmasında incelediği ders kitabında askerlerin mesleki yaşamlarının yanı sıra sosyal yaşamlarında karşılaşılabilen iletişim durumlarını yansıtan bir içerik bulunduğunu tespit etmiştir. Mevcut çalışmanın inceleme nesnesi de benzer bir içeriğe sahiptir. Zira Campaign English for the Military 1 ders kitabında askerlerin mesleki yaşamlarının yanı sıra sosyal yaşamlarında karşılaşılabilecekleri iletişim durumlarına yönelik metinler ile birlikte çeşitli dil işlevlerine de yer verilmiştir.

Cantürk (2023) hava, deniz harp okullarında öğrenim gören yabancı öğrenciler ile Sağlık Bilimleri Üniversitesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkiye ile ilgili algılarını ele aldığı çalışmasında öğrencilerin Türkiye hakkında sınırlı bilgiye sahip olduklarını tespit etmiştir. Bu durumun en önemli nedeni yurt dışında Türkçe öğrenen askerî personele yönelik hazırlanmış ders kitabının bulunmamasıdır. Campaign English for the Military 1 ders kitabında yabancı askerî personele gerek Birleşik Krallık gerekse AB, BM ve NATO gibi uluslararası kuruluşlara yönelik konuları ele alan ünitelere yer verildiği gözlemlenmiştir. Bu durum, Campaign English for the Military 1 ders kitabının dil öğretimine önem verdiği kadar gerek ulusal gerekse uluslararası askerî bağlamlar hakkında öğrenenleri bilgilendirmeye de büyük önem verdiğinin göstergesidir.

Ermağan (2021) çalışmasında Amerikan askerlerine Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmek amacıyla yazılmış olan “Turkish: A Guide to the Spoken Language” adlı kitabı incelemiş ve incelediği kitapta askerî terminolojiye ayrıntılı bir şekilde yer verilmediğini, daha çok gündelik hayata yönelik söz varlığına ağırlık verilmiş olduğuna dikkat çekmiştir. Mevcut çalışmada incelenen Campaign English for the Military 1 ders kitabında ise söz varlığı öğretiminde %61,11 oranında askerî terminolojiye yer verildiği, ancak “ülkeler, milliyetler, şahsi eşyalar, aile bağları ve kutlamalar” gibi günlük bağlama yönelik söz varlığının ihmal edilmediği; kitabın hedef kitlenin hem meslekî hem de günlük ihtiyaçlarını karşılayabilmesini sağlamaya yönelik hazırlandığı görülmektedir.

Ermağan’ın (2021) çalışmasında ortaya koyduğu bir diğer sonuç, incelediği ders kitabındaki görsellerin askerlerin ihtiyaçlarına yönelik olduğu yönündedir. Campaign English for the Military 1 ders kitabındaki görseller için de benzer bir sonuç söz konusudur. Anlatılan konu, işlev ya da söz varlığı unsuru günlük bağlamda da askerî bağlamda da verilse bile ya görseller ya da karakterlerle askerî bağlam kitabın arka planına hâkimdir.

Campaign English for the Military 1 ders kitabında yer alan işlevleri incelenmiş, hangi işlevlerin günlük hangi işlevlerin askerî bağlamda verildiği tespit edilmiştir. Buna göre 37 işlevden 20 tanesi günlük, 16 tanesi askerî, 1 tanesi hem askerî hem de günlük bağlamda verilmiştir. Buna göre hemen hemen yakın bir dağılım olduğu, işlevlerin iki bağlamda da dengeli olarak verildiği belirlenmiştir. Arat (2022, s. 156) çalışmasında katılımcıların çoğunluğunun en az B2 seviyesinde genel Türkçe eğitimi almaları gerektiğini düşündüğü sonucuna varmış ancak gerekçelerinin içerikleri analiz edildiğinde ders içeriklerinde özel amaçlı bir dil kullanımına ihtiyaç olacağı sonucuna varmıştır. Bu sonuç araştırmanın sonucunu desteklemektedir.

Yine Arat (2022, s. 156) çalışmasında Askerî Türkçeye hangi düzeyde başlanması gerektiğine yönelik sorulara verilen cevaplarda bir fikir birliğinin oluşmadığı, başlangıçtan itibaren genel Türkçeyle birlikte Askerî Türkçe Öğretimi bağlamında en azından terimler, kalıp ifadelerin öğretilmesi sonucuna varmıştır.

Sonuç olarak Campaign English for the Military 1 ders kitabında ağırlıklı olarak askerî İngilizcenin verildiği ancak günlük İngilizcenin de ihmal edilmediği belirlenmiştir. Genel amaçlı dil öğretim kitaplarının içeriği düşünüldüğünde öncelikle öğrencinin kendisi ve ailesiyle başlayan ve ardından etrafında yer alan somut nesneler ve kişilerin adlarıyla devam eden bir akıştan söz etmek mümkündür. Askerî Türkçe bağlamında düşünüldüğünde ise inceleme nesnesinde bir askerin/askerî personelin/askerî öğrencinin kendisi ve ailesi, askerî kampüsteki nesneler, insanların adlarından başlayan bir akışın olması olağan gözükmemektedir. Yani hedef kitlenin hedef dilde içinde bulunduğu bağlamda neye ihtiyacı varsa onlar öğretilmektedir.

Öneriler

Öncelikle yabancı askerî personele yönelik Türkçe öğretimine yönelik STANAG 6001 metnindeki dil seviyelerine, tanımlayıcılarına uygun bir öğretim programı hazırlanabilir. Öğretim programının hazırlanmasında Türkçenin yabancı dil olarak alanındaki uzmanları, program geliştirme uzmanları ile TSK personelleri iş birliği yapmalıdır.

MAP (Misafir Askerî Personel) ve MAÖ (Misafir Askerî Öğrenci) Türkiye'de Türkçe öğrenen yabancı askerî personeli/öğrenciyi ifade etmektedir. Söz konusu personel ve öğrenciler, yurt dışında Türkçe eğitimi alabildiği gibi yurt içinde MSÜ bünyesinde de Türkçe eğitimi alabilmektedir. Görüldüğü üzere yabancı askerî personel ve öğrencilerin Türkçe öğrendikleri ortam farklılık gösterebilmektedir. Bu ortam, dilin öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikleri etkilediği gibi dilin öğretimine yönelik hazırlanacak olan materyallerin planlanmasında da önem arz etmektedir. Bundan dolayı Türkçeyi yurt dışında yabancı dil olarak öğrenen askerî personel ile Türkiye'de ikinci dil olarak öğrenen askerî personele/öğrenciye yönelik hazırlanacak kitaplarda hedef kitlenin bulunduğu ortam göz önüne alınmalıdır. Askerî Türkçe ile günlük Türkçenin ağırlığı eğitim ortamına göre belirlenmelidir.

Söz konusu inceleme nesnesinde askerî bağlama ağırlık verildiği görülmüştür, ancak askerî amaçlı Türkçe öğretimine yönelik olarak hazırlanacak materyallerde iki alanın ağırlığı hedef kitlenin ihtiyaçlarına göre belirlenmeli, yapılan ihtiyaç analizi sonrasında içeriğe yönelik planlama (temalar, metin türleri, söz varlığı, işlevler vb.) yapılabilir. Hedef kitlenin hangi metinlerle sık karşılaşacağı, kelimeyi hangi bağlamda daha çok kullanacağı vb. belirlenmelidir. Arat (2022, s. 157) çalışmasında genel Türkçe öğretimi için kullanılan dil setleri yerine, ÖAT terminolojisiyle (örn. askerî Türkçe, iktisat Türkçesi, bankacılık Türkçesi...vb.) zenginleştirilmiş genel Türkçe setlerinin oluşturulması daha yararlı olacağını önermektedir. Arat (2022, s. 159) her hedef kitlenin kendine özgü gereksinimleri bulunduğu gibi askerî Türkçeye yönelik bir ihtiyacın da bulunduğu görülmektedir. Bu ihtiyaçların en belirginlerinden biri de öğrencilerin terim bilgisinin zayıf olması hâlinde askerî terminolojiyi anlamakta sıkıntı yaşamalarıdır.

İnceleme nesnesinde yer alan işlevler, temalar ve söz varlığı gibi unsurlar kitabın iskeletini oluşturmaktadır. Bu nedenle hazırlanacak materyallerde söz konusu kitapta yer alan ilgili unsurlar örnek alınabilir; askerî amaçlı dil öğretimine yönelik hazırlanan kitaplar ve müfredatlar incelenmelidir.

Yabancı askerî personele yönelik Türkçe öğretimine yönelik hazırlanacak ders materyallerinde Türk ordusu hakkındaki bilgilerin yanı sıra Türkiye'nin tarihi, kültürel, sosyal, ekonomik, jeopolitik özellikleri hakkında bilgi içeren ünitelere ve metinlere yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Albayrak, R. (2003). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gereksinim çözümlemesi: Kara kuvvetleri lisan okulundaki misafir askerî personele ilişkin bir uygulama örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Altheide, D. L., & Schneider, C. J. (2017). *Qualitative media analysis*. SAGE Publications.
- Arat, E. (2022). *Özel amaçlı Türkçe öğretiminde ihtiyaç analizi, materyal örnekleri ve terimler sözlüğü: Askerî Türkçe* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

- Bağdaş, F. Ş. (2011). *Hava harp okulunda öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenmede karşılaştıkları güçlükler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- BILC (Bureau for International Language Coordination). (2019). *NATO STANAG 6001 overview of language proficiency levels*. <https://www.natobilc.org/documents/TrainingResources/STANAG%206001%20Overview%20Feb%202019.pdf>
- Büyükkız, K. K. (2014). Yabancılar Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203–213.
- Cantürk, S., & Başpınar, A. (2022). Türkiye’de eğitim gören misafir askerî personelin kültürel etkileşimi ve uyumu. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 55, 388–410. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.1037060>
- Cantürk, S. (2023). Harp okullarında eğitim gören misafir askerî öğrencilerin Türkiye algısı. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 43(2), 251–371.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (S. B. Demir, Çev. Editörü). Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Çimen, İ., & Güven Ercan, A. (2022). Özel amaçlı Türkçe öğretimi: Askerî personele yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. *International Congress of Education and Science*, 168–173.
- Dursun, A. (2021). *Özel amaçlı Türkçe öğretim programı tasarısı: Sağlık Türkçesi öğretim programı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Ermağan, E. (2021). II. Dünya savaşı esnasında Amerikan askerlerine Türkçe öğretmek için yazılan *Turkish: A guide to the spoken language* adlı kitabın dil öğretimi açısından değerlendirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (09), 43–45. <https://doi.org/10.29000/rumelide.983856>
- Güleç, F. (2022). Özel amaçlı dil öğretimi: Misafir askerî personele Türkçe öğretimi örneği. *Edebiyat Bilimleri*, 1, 65–89.
- Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). *Specific purposes: A learning-centered approach*. Cambridge University Press.
- Milli Savunma Bakanlığı. (2022). 2021 yılı faaliyet raporu. <https://www.msb.gov.tr/Content/Upload/Docs/2021.pdf>
- Milli Savunma Bakanlığı. (2023). 2022 yılı faaliyet raporu. [https://www.msb.gov.tr/Content/Upload/Docs/2022%20Y%C4%B1%C4%B1%20Faaliyet%20Raporu\(2\).pdf](https://www.msb.gov.tr/Content/Upload/Docs/2022%20Y%C4%B1%C4%B1%20Faaliyet%20Raporu(2).pdf)
- Özbal, B. (2020). Özel amaçlı Türkçe öğrenimine örnek tarihî bir ders kitabının incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (20), 1–11. <https://doi.org/10.29000/rumelide.791066>
- Silverman, D. (2018). *Nitel verileri yorumlama* (E. Dinç, Çev. Editörü). Pegem Akademi.
- Solak, E. (2013). Müşterek görevler için gerekli NATO dil standartları ve bu standartların bir kamu örgütünde uygulamaları. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 12(1), 71–90.
- Taştekin, A. (2017). Türk Silahlı Kuvvetlerinin uygulamaları bağlamında ana dili Türkçe olmayanlara Türkçe öğretimi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 171–183.
- Türkben, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2464–2479.
- Ulutaş, M. (2016). Türkiye’de yükseköğrenim görecekt yabancılar için özel amaçlı Türkçe öğretimine yönelik program geliştirme: Bir model önerisi (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ünver, Ş. (2013). Alman askerlerine Türkçeyi öğretme ve Türkiye’yi tanııtma amacıyla yazılan bir kitabın incelenmesi. *Milli Folklor*, 25(100), 189–201.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, H. (2010). Sözlü kültür malzemesi olarak Türkçede askerlik jargonu. *Milli Folklor*, 22(88), 112–125.

İncelenen Yayın:

Mellor-Clark, S., & Altamirano, Y. B. de. (2004). *Campaign English for the Military 1*. Macmillan Education.